

การวิเคราะห์คำภาษาไทยของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร)

นายสมเกียรติ คุ้มวีถูล

005124

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญาคุณศาสตร์มหาบัณฑิต
แผนกวิชามัธยมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2518

AN ANALYSIS OF THAI CLASSICAL TEXTBOOKS OF PRAYA SRI SUNTHONWOHAN

(NOI ACHARAYANGKUN)

Mr. Somkiat Kuthavekul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Secondary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1975

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นักศึกษานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

[Handwritten signature]

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการทรวจวิทยานิพนธ์

..... *[Handwritten signature]* ..... ประธานกรรมการ

..... *[Handwritten signature]* ..... กรรมการ

..... *[Handwritten signature]* ..... กรรมการ

..... *[Handwritten signature]* ..... กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา นาคสกุล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การวิเคราะห์คำราชาภาษาไทยของพระยาศรีสุนทรโวหาร
(น้อย อาจารย์บางกุง)

ชื่อ

นายสมเกียรติ คุ้มวิบูลย์ แผนกวิชา มัธยมศึกษา

ปีการศึกษา

2518

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบคำราชาภาษาไทยของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารย์บางกุง) 6 เล่ม คือ มุลมทบรรพกิจ วาหนิตินิกร อักษรประโยค สังโยค พิธาน ไวพจน์พิจารณ และพิศาลการันต์ กับคำราชาภาษาไทยที่ใช้กันมาก่อนหน้าคำราชุดนี้ 5 เล่ม ได้แก่ จินคามณี เล่ม 1 จินคามณี เล่ม 2 ประณม ก กา ประณมมาลา และ อักษรนิติ ในด้านเนื้อหา การเรียบเรียง และแนวการสอน นอกจากนี้ยังได้วิเคราะห์ เนื้อหาคำราชาภาษาไทยของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารย์บางกุง) ตามแนวภาษาศาสตร์อีกด้วย

ผลของการวิจัยสรุปได้ว่า เนื้อหาส่วนใหญ่ในคำราชาภาษาไทยของพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารย์บางกุง) เป็นเนื้อหาที่ทานได้ดัดแปลงแก้ไขและเพิ่มเติมจากคำราชาภาษาไทยชุดก่อน 3 เล่ม คือ ประณม ก กา อักษรนิติ และจินคามณี เล่ม 1 และพระยาศรีสุนทรโวหาร ได้นำเนื้อหาดังกล่าวมาเรียบเรียงขึ้นอย่างมีระเบียบ ส่วนแนวการสอนนั้นทานได้วางจุดมุ่งหมายไว้อย่างเด่นชัด คือมุ่งฝึกฝนทักษะการอ่านการเขียนเรื่องทั้งหมดที่นำมาสอนอย่างแท้จริง ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหาคำราชาภาษาไทยชุดนี้ตามแนวภาษาศาสตร์สรุปได้ว่า ลำดับชั้นการสอนบางอย่างยังไม่ถูกต้องตามหลักสัทศาสตร์ เพราะผู้แต่งพิจารณาเรื่องตัวสะกดการันต์เป็นสำคัญ

Thesis Title   An Analysis of Thai Classical Textbooks of
Praya Sri Sunthonwohan (Noi Acharayangkun)

Name   Mr. Somkiat Kuthavekul
Department of Secondary Education

Academic Year   . 1975

ABSTRACT

This research is to compare six textbooks of Praya Sri Sunthonwohan (Noi Acharayangkun) which are Mulabotbanpakit, Wahanitnikon, Aksonprayok, Sangyokphithan, Waipotpichan and Phisan-Karan to five previously used textbooks: i.e. Chindamani Book I, Chindamani Book II, Prathomkoka, Prathommala and Aksonnitti, as regards to the content, the order of presentation of content and the instructional plan; the second part of research is to analyze linguistically those textbooks of Praya Sri Sunthonwohan (Noi Acharayangkun).

The result of research reveals that Praya Sri Sunthonwohan (Noi Acharayangkun) conceived his textbooks and systematically adapted from Prathomkoka, Aksonnitti and Chindamani Book I. He had clear and exact instructional plan to emphasize on developing skills in reading and writing. The linguistic analysis shows that the sequence of some lesson-plans does not quite conform to linguistic principles owing to his concentration primarily on writing and spelling.

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี ก็เพราะผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจนา นาคสกุล
อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ได้ดูแลอย่างใกล้ชิดโดยมิเห็นแก่เหน็ดเหนื่อย พร้อมทั้งได้กรุณา
ให้ความรู้ ความคิด และคำแนะนำที่มีค่ายิ่ง ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งและประทับใจในความกรุณา
ของอาจารย์เป็นที่สุด จึงกราบขอบพระคุณอาจารย์มา ณ โอกาสนี้

อนึ่ง อาจารย์กานดา คาระสวัสดิ์ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และ อาจารย์ประทีป ชุมพล แห่งคณะโบราณคดี มหาวิทยาลัย
ศิลปากร ได้กรุณาให้เขียนเขียนเอกสารบางชิ้นประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้เขียน
ขอขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านไว้ ณ ที่นี้ด้วย

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะสำเร็จตามกำหนดเวลาไม่ได้ ถ้าผู้เขียนไม่ได้รับการสนับสนุน
และเอาใจช่วยอยู่เสมอจากอาจารย์บึงอร อุทราภรณ์ อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะ
อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร และ ศาสตราจารย์รุประณี นาคกรทรรพ รวมทั้งพี่ ๆ
และเพื่อน ๆ ทุกคน ผู้เขียนขอขอบพระคุณและขอบคุณทุกท่านที่กล่าวชานมานี้

สมเกียรติ์ คุณวีฑูล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
รายการตารางประกอบ	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	6
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	9
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	9
1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	10
1.6 วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย	11
1.7 ขอบเขตของเนื้อหา	11
1.8 คำจำกัดความในการวิจัย	12
2. วิเคราะห์การสอนประสมสระและพยัญชนะ	13
2.1 การสอนตัวสระและพยัญชนะ	13
2.2 การสอนเรื่องวรรณยุกต์	16
2.3 การสอนเรื่องฉาแฉก	21
2.3.1 ความหมายของการแฉก	21
2.3.2 เนื้อหา การเรียบเรียง และแนวการสอนการแฉก	22
2.3.3 วิเคราะห์เนื้อหา การเรียบเรียง และแนวการสอน การแฉก	24

2.3.4	การสอนโดยใช้ภาพพระไชยสุริยา... ..	30
2.4	การสอนเรื่องอักษรควบ	36
2.4.1	เนื้อหา การเรียบเรียง และแนวการสอนเรื่อง อักษรควบ	36
2.4.2	วิเคราะห์เนื้อหา การเรียบเรียง และแนวการ สอนเรื่องอักษรควบ	38
2.5	เทียบการวิเคราะห์ตามแนวภาษาศาสตร์	40
2.5.1	หน่วยเสียงในภาษาไทย... ..	40
2.5.2	เสียงพยัญชนะต้น : อักษรควบ	40
2.5.3	การประสมสระ พยัญชนะ และวรรณยุกต์... ..	41
2.5.4	เสียงตัวสะกด	47
3.	วิเคราะห์การสอนเรื่องอักษรนำ	49
3.1	การสอนเรื่องอักษรนำ... ..	49
3.1.1	เสียงอักษรนำ	49
3.1.2	เนื้อหา การเรียบเรียง และแนวการสอนเรื่อง อักษรนำ	49
3.1.3	วิเคราะห์เนื้อหา การเรียบเรียง และแนวการ สอนเรื่องอักษรนำ... ..	52
3.2	เทียบการวิเคราะห์ตามแนวภาษาศาสตร์	53
3.2.1	อักษรนำเป็นเรื่องของคำ 2 พยางค์ กับเรื่องของ อักษรวิधि	54
3.2.2	การออกเสียงอักษรนำ	55
4.	วิเคราะห์การสอนเรื่องคำตาย	57
4.1	การสอนเรื่องคำตาย	57

4.1.1	ความหมายของคำตาย...	57
4.1.2	เนื้อหา การเรียบเรียง และแนวการสอนเรื่อง คำตาย	57
4.1.3	วิเคราะห์เนื้อหา การเรียบเรียง และแนวการ สอนเรื่องคำตาย... ..	61
4.2	เทียบการวิเคราะห์ตามแนวภาษาศาสตร์	62
4.2.1	คำตายประเภทที่ประสมด้วยสระเสียงสั้นไม่มีตัว สะกด... ..	62
4.2.2	คำตายประเภทที่มีตัวสะกดในแม่ กก กค และกข	63
5.	วิเคราะห์เรื่องการเขียนการสะกดการันต์	65
5.1	วิเคราะห์ส่วนประกอบของตัวสะกดการันต์	65
5.1.1	พยัญชนะต้นเดี่ยว... ..	65
5.1.2	พยัญชนะต้นควบ	66
5.1.3	อักษรนำ	67
5.1.4	สระ	67
5.1.5	วรรณยุกต์	69
5.1.6	ตัวสะกด	71
5.1.7	ตัวการันต์	77
5.2	คำพ้อง	79
5.3	เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในการเขียนและการอ่าน ...	81
5.3.1	เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในการเขียน	81
5.3.2	เครื่องหมายต่าง ๆ ที่ใช้ในการอ่าน	86
5.4	เทียบการวิเคราะห์ตามแนวภาษาศาสตร์	87
5.4.1	พยัญชนะต้น... ..	87

5.4.2	สระ...	89
5.4.3	วรรณยุกต์	94
5.4.4	ตัวสะกด	95
5.4.5	ตัวการันต์	97
6.	วิเคราะห์การสอนเรื่องบุพพทและสังขยา	98
6.1	เนื้อหาเรื่องบุพพท	98
6.2	เนื้อหาเรื่องสังขยา	99
6.3	วิเคราะห์แนวการสอนเรื่องบุพพทและสังขยา	101
7.	สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ	102
7.1	ผลการวิจัยการศึกษาเปรียบเทียบเนื้อหา การเรียบเรียง และแนวการสอน	102
7.2	ผลการวิจัยการวิเคราะห์เนื้อหาตามแนวภาษาศาสตร์	106
7.3	ขอเสนอแนะ	107
บรรณานุกรม		108
ประวัติการศึกษา		110

รายการตรวจประกอบ

ตารางที่

หน้า

1.	เปรียบเทียบเนื้อหาตัวละครในคำราภาษาไทยของพระยาศรีสุนทร- โวหาร กับ ประถม ก กา และ อักษรนิติ	75
2.	เปรียบเทียบเสียงสระในคำราภาษาไทยของพระยาศรีสุนทรโวหาร กับหน่วยเสียงสระในภาษาไทย	92
3.	เปรียบเทียบเนื้อหาหลักในคำราภาษาไทยของพระยาศรีสุนทรโวหาร กับคำราภาษาไทยชุดก่อน ๆ	105

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย